

Handläggare
Karin karlung
Telefon:

Till
Socialnämnden 2024-04-23

Underlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027 för Socialnämnden

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner underlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör

Innehållsförteckning

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar	4
2 Nämndens verksamhetsområde	7
2.1 Strategi och utveckling	7
2.2 Barn och ungdom	14
2.3 Personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa	16
2.4 Hemlöshet och missbruk	18
2.5 Jour- och rådgivande verksamheter	20
2.6 Insatser mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck	22
2.7 Ledning och administration	24
2.8 Stöd till utomstående organisationer	25
2.9 Övrig verksamhet	25
3 Sammanfattande ekonomisk analys	25
3.1 Drift	25
3.2 Investeringar	27
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)	27
4 Lokalförsörjningsplan.....	28
4.1 Sammanfattning.....	28
4.2 Planeringsförutsättningar.....	29
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	29
4.4 Samverkan	29
4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	30
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	30
4.5.2 Nuläge 31 januari 2024	30
4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)	30
4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)	31
4.6 Övrig information.....	31
4.6.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt.....	31
4.6.2 Fördjupad anvisning för idrottsnämnden	31
4.6.3 Statusredovisning av avveckling/omstrukturering	31

4.6.4	Sammanställning över socialnämndens gemensamma ärenden med stadsdelsnämnderna.....	32
4.7	Kontaktinformation	32
5	Övriga redovisningar	32

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 - Blankettset 2025-2027 Socialnämnden

Bilaga 2: Bilaga 2 - Lokalförsörjningsplan 2024 Socialnämnden

Bilaga 3: Bilaga 3 - Lagar som träder i kraft under planperioden

Bilaga 4: Bilaga 5 - Klimatinvesteringar 2025-2027 Socialnämnden

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar

I ärendet Underlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027 beskriver och analyserar nämnden de kommande årens utveckling samt konsekvenserna för nämnden och stadens socialtjänst. Nämndens analys är ett viktigt underlag i arbetet med stadens budget 2025 och lyfter strategiskt viktiga frågor så som utvecklingsbehov, utmaningar och prioriteringar som har störst påverkan på verksamhetens utveckling och ekonomi.

Nedan beskriver nämnden de utvecklingsbehov, strategiska prioriteringar och behov av utvecklade processer och samverkan, som bidrar till att uppnå stadens vision på sikt och kommunfullmäktiges inriktningsmål under den kommande treårsperioden.

Budget i balans, långsiktigt hållbara finanser och en effektiv lokalförsörjning

Nämndens ekonomiska förutsättningar under planperioden påverkas av hur omvärlden och stadens ekonomi utvecklas. Planeringsförutsättningarna är osäkra. Nämnden undersöker möjligheten att söka externa medel, så som stats- och EU-bidrag, under planperioden. En fungerande samverkan inom staden mellan nämnder och bolagsstyrelser samt externt mellan myndigheter och övriga aktörer är avgörande för att klara välfärdens utmaningar och socialtjänstens uppdrag. Nämnden arbetar för att säkra en effektiv organisation och hög måluppfyllelse, och fortsätter att stärka samverkan med stadsdelsnämnderna och där det är möjligt anpassa sin organisation efter stadsdelsnämndernas behov och geografiska indelning. Kompetensförsörjningsutmaningen, omställning utifrån ny socialtjänstlag, digitalisering och byggandet av grupp- och servicebostäder är exempel på områden där en effektiv samverkan kommer vara avgörande för att uppnå goda resultat. *Se vidare under verksamhetsområde 2.1, och 3 Sammanfattande ekonomisk analys samt 4. Lokalförsörjningsplan*

Ny socialtjänstlag och god och nära vård – två stora reformer som kommer att göra skillnad

Den nya socialtjänstlagen (SOU 2020:47) kommer att innebära ett omfattande arbete med omställning mot en kunskapsbaserad socialtjänst, med fokus på tillgänglighet och tidiga insatser utan föregående behovsprövning. Socialnämnden bidrar till att öka tilliten och motverka desinformation så att fler tar emot hjälp i tidigare skeden. Omställningen kommer att leda till ökade kostnader initialt för att på sikt minska kostnaderna. Effekterna av omställningen kommer dock sannolikt att ta längre tid än 3,5 år, vilket är den period som den ekonomiska överenskommelsen mellan staten och Sveriges kommuner och regioner omfattar. Nämnden gör bedömningen att de statliga medel som tillskjuts inte förväntas täcka behoven och faktiska kostnadsökningar framåt. Omställningen behöver således beakta ekonomiska aspekter och effektiva digitala lösningar som antingen kan frigöra resurser till socialt arbete eller lösningar som kan bidra till självständighet.

Parallellt med arbetet med nya socialtjänstlagen inleds nu arbetet med god och nära vård där utveckling behöver ske inom områden såsom personcentrerade, hälsofrämjande och sammanhållna arbetssätt, digitalisering, samt kompetensutveckling av vårdens och omsorgens medarbetare. Den gemensamma omställning som nu genomförs med regionen behöver prioritera och säkra att de satsningar som görs bidrar till att fler nås tidigare av insatser, för att undvika mer omfattande insatser längre fram. Här behövs robusta samarbeten på olika nivåer för att identifiera och fånga upp personer i behov av socialtjänstens stöd.

De stora reformerna sker samtidigt som målgrupperna förändras. Allt fler personer i stadens LSS- och socialpsykiatriverksamheter blir äldre och får åldersrelaterade sjukdomar samt ökad psykiatrisk samsjuklighet vilket bidrar till ett ökat behov av hälso- och sjukvårdsåtgärder. *Se vidare under verksamhetsområde 2.1 och 2.3.*

Arbetet mot hemlöshet, vägen till bostad, arbete och egen försörjning

Socialnämnden har identifierat tre prioriterade utvecklingsområden i arbetet mot hemlöshet; utveckla boendeformer, säkerställa likställighet och kontinuitet i stödinsatser samt öka effektiviteten i nyttjande av stadens bostadssociala resurser. Nämnden bör i samverkan med berörda nämnder och kommunstyrelsen utreda förutsättningar för boende för personer med samsjuklighet, med särskild fokus på äldre och stödboende med drogtolerans för kvinnor. För att säkerställa likställighet och kontinuitet i stödinsatser bör nämnden i samverkan med kommunstyrelsen utreda möjligheten till stadsövergripande insatser i form av case manager (CM) och boendestöd. För att öka effektiviteten i nyttjandet av stadens bostadssociala resurser bör nämnden i samverkan med berörda nämnder och kommunstyrelsen utreda möjligheten att centralisera försöks- och träningslägenhetsverksamheten. *Se vidare under verksamhetsområde 2.4 samt 2.5.*

Våld i nära relation

Boendefrågan är central inom området våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Stockholms stads kartläggning av hemlöshet visar på vikten av att fortsätta utveckla arbetet med boendefrågan för våldsutsatta och nämnden tar fram ett Bryt upp-program för ett likställt och sammanhållet stöd till våldsutsatta. Parallellt med Bryt upp-programmet behöver insatser riktas mot den som utövar våldet. Fler behöver motiveras till att genomföra insatser som leder till att våldet upphör och tryggheten för våldsutsatta barn och vuxna därigenom ökar. Socialnämnden samordnar även stadens relationsvåldscentrum (RVC) och ska tillsammans med RVC kartlägga faktorer som kan påverka insatsernas kvalitet och utformning. Syftet med kartläggningen är att ge rekommendationer om en hållbar riktning för styrning och planering av verksamhet. *Se vidare under verksamhetsområde 2.6.*

Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor

Socialnämnden har en central roll i det brottsförebyggande arbetet, samt en strategisk och operativ samverkan med Stockholms stads nämnder och bolag i kommunövergripande frågor inom socialtjänstens område. Kunskapen om och stödet till avhoppare från gängkriminella miljöer och dess anhöriga, samt kunskapen om flickor och kvinnor i kriminalitet behöver stärkas i staden. Forskning visar att barn och unga i samhällsvård, och då främst de som är placerade på institution, allt för sällan når en förbättrad situation efter placering. Statens institutionsstyrelse, SIS, står inför en omstrukturering och vårdkedjan behöver stärkas, både innan och efter placering för att uppnå bättre resultat. Det HVB hem som öppnas i egen regi har ett särskilt ansvar att tillsammans med stadsdelsnämnderna och det nya sociala investeringsprojektet som beviljats fyra stadsdelsnämnder stärka vårdkedjan inom staden. Investeringsprojektet gäller en insats som ska möta behovet av en sammanhållen eftervård med hög tillgänglighet för unga i riskzon för kriminalitet. Kunskapsbaserade och intensiva öppenvårdsinsatser behöver tillgängliggöras för fler. Nämnden bör inom ramen för omställningen kopplad till nya socialtjänstlagen i samverkan med kommunstyrelsen och

stadsdelsnämnderna utreda organiseringen av intensiva och kostsamma öppenvårdsinsatser för att uppnå ökad tillgänglighet, likställighet och effektivitet. *Se vidare under verksamhetsområde 2.2.*

Systemhotande brottslighet utmanar samhället och förändrar socialtjänstens uppdrag. Det har skett/sker en förändring i synen på socialtjänstens roll som bygger på frivillighet och relationsbyggande till att få en tydligare roll i det brottsförebyggande arbetet. Inom ramen för denna förändring byggs nya samverkansstrukturer upp och sekretesslagstiftningen ses över.

Krisberedskap och civilt försvar är områden där arbetet intensifierats på både statlig, regional och kommunal nivå under de senaste åren. Nämndens samordnande och övergripande uppdrag bidrar till att utveckla en sammanhållen beredskap för fredstida kriser och civilt försvar både inom förvaltningen, tillsammans med stadsdelsnämnderna och inom ramen för en stadsövergripande samverkan och genom arbetet med beredskapssektorer. Även samverkan med Region Stockholm och på regional nivå kommer att vara viktiga delar i arbetet med kris- och beredskapsfrågor. Nämnden har flera verksamheter som är en del av stadens beredskap och arbetet under de kommande åren fokuserar på socialnämndens roll i totalförsvaret och säkerställa att arbetet och samverkan inom kris- och beredskapsfrågor implementeras i det ordinarie arbetet för att kunna upprätthållas och förvaltas över tid.

Nämnden fortsätter utveckla arbetet mot välfärdsbrott och organiserad brottslighet som en aktiv part i stadens arbete för att förhindra överutnyttjande och brottsliga upplägg riktat mot välfärdssystemet. Samverkan med stadsdelsnämnderna är centralt i arbetet och ställer allt högre krav på ekonomisk kompetens och tillräckliga resurser. Systematisk samverkan och uppföljning med andra myndigheter och kommuner kan behöva stärkas under kommande år för att komma åt denna typ av kriminalitet. *Se vidare under verksamhetsområde 2.1*

Kompetensförsörjningsutmaningen ställer krav på nya arbetsätt och digitalisering

Kompetensförsörjningen inom socialtjänsten är en angelägen fråga för framtidens socialtjänst. Arbetsmiljön är avgörande för att attrahera och behålla kompetens. Den antagna handlingsplanen för en hållbar arbetssituation inom socialtjänsten, med fokus på en god arbetssituation, kompetens och utvecklingsmöjligheter, gott ledarskap, digital utveckling och innovation kommer att utgöra ett stöd de närmsta åren. Det kommer att krävas ett ökat fokus på omsorgspersonal inom socialpsykiatri och funktionshinderområdet framöver och ett mer samordnat stöd. Här märks kompetensförsörjningsutmaningen redan av. Färdplanen för enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamhet utgör en grund och motsvarande plan bör utredas inom socialpsykiatriens verksamheter.

Konkurrensen om kompetens och arbetskraft är stor och väntas öka. För att frigöra tid till det sociala arbetet som kräver mänskliga möten, behöver utveckling läggas på digitala verktyg, välfärdsteknik och artificiell intelligens, AI. *Se vidare under verksamhetsområde 2.1*

Digitalisering – en del av lösningen

Nya arbetsätt som stöds av AI och välfärdstekniska lösningar bedöms kunna underlätta arbetet och frigöra tid för att kunna ge stödinsatser. Taktiken för digitalisering behöver öka betydligt framöver för att rusta organisationen för den kompetensförsörjningsbrist som förväntas öka. Nämndens uppdrag att arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv

och innovativ genom digitalisering innebär behov av ökad samordning och styrning. För att tillsammans med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna uppnå detta behöver en struktur för samverkan arbetas fram.

Nämndens samverkan med näringslivet sker genom en ändamålsenlig myndighetsutövning av tillstånds- och tillsynsärenden, ett arbete som kommande år i största möjliga utsträckning ska ske med hjälp av e-tjänster och digitala möten. *Se vidare under verksamhetsområde 2.1.*

2 Nämndens verksamhetsområde

I detta avsnitt beskrivs de kommande årens utveckling och prioriteringar för socialnämndens arbete. Se bilaga 3 för lagar och förordningar som kommer och kan komma att påverka stadens socialtjänst.

2.1 Strategi och utveckling

Ny socialtjänstlag

Den nya socialtjänstlagen planeras träda i kraft 1 juli 2025. Omställningen kommer att pågå under flera år och innebär förutom fokus på att kunna erbjuda tidiga insatser även hantering av ärenden med omfattande problematik som kräver myndighetsutövning. Tilliten till socialtjänsten behöver öka så att fler tar emot hjälp i tidigare skeden. Ny socialtjänstlag förväntas leda till minskade kostnader på sikt, men ökade kostnader initialt för socialnämnden som ansvarar för ett antal insatser som erbjuds till samtliga stockholmare. Statsbidrag förväntas utgå under perioden 2025-2028. Effekterna av omställningen kommer dock sannolikt att ta längre tid än 3,5 år. Nämnden gör bedömningen att de statliga medel som tillskjuts inte förväntas täcka behoven och faktiska kostnadsökningar framåt. Omställningen behöver således beakta ekonomiska aspekter och effektiva digitala lösningar som antingen kan frigöra resurser till socialt arbete eller lösningar som kan bidra till självständighet. Det kan också krävas nya sätt att organisera socialtjänstens arbete framåt för att resurser ska räcka till. Det är viktigt att planera för vad som ska göras lokalt, regionalt och centralt för att möta stockholmarnas behov och samtidigt använda stadens resurser på bästa sätt. Detta kommer sannolikt att innebära en förändring gällande vilka verksamheter som organiseras under socialnämnden.

Den nya socialtjänstlagen kan även medföra behov av att förändra nämndens arbete med stöd till ideella organisationer, exempelvis genom anpassning och tillämpning av riktlinjer. Nämnden kommer att utreda om arbetet med föreningsbidrag kan utvecklas för att ännu bättre möta behoven hos socialtjänstens målgrupper. I arbetet kommer nämnden även att se över och utveckla samverkan med stadsdelsnämnderna.

God och nära vård

Parallellt med arbetet med nya socialtjänstlagen inleds arbetet med god och nära vård utifrån den framtagna handlingsplanen. Utveckling behöver ske inom områden såsom personcentrerade, hälsofrämjande och sammanhållna arbetssätt, digitalisering, samt kompetensutveckling av vårdens och omsorgens medarbetare. Stadens handlingsplan för god och nära vård och omsorg gäller under perioden 2024 till 2030 och anger en övergripande riktning för stadens arbete. Den inkluderar arbetet med att förebygga psykisk ohälsa och

suicid och synkas på strategisk nivå med stadens arbete för omställning till ny socialtjänstlag.

Användardrivna och kunskapsbaserade insatser med fokus på samverkan

Den gemensamma omställning som genomförs med regionen behöver prioritera och säkra att de satsningar som görs för att ställa om socialtjänsten bidrar till att fler nås tidigare av insatser, för att undvika mer omfattande insatser längre fram. Här behövs robusta samarbeten på olika nivåer för att identifiera och fånga upp personer i behov av socialtjänstens stöd.

Det finns idag skolsociala team, socialsekreterare hos polis, familjecentraler och ungdomsmottagningar där flera olika professioner samarbetar. En framtidsfråga i omställningen kommer att utifrån behov se över vilka nya former som behöver skapas för att möta andra behov. Både i den första och andra linjen, det vill säga både för att nå riskgrupper och för att kunna erbjuda mer intensiva insatser för att exempelvis undvika placeringar. I arbetet med att utforma nya stödformer behöver det användardrivna arbetet stå i fokus och målgrupper involveras i utformandet av stöd. En viktig förutsättning för en kunskapsbaserad socialtjänst är möjligheten att arbeta mer datadrivet. Planering av insatser bygger på att befintlig data från socialtjänstens olika sektorer kan tillgås och nyttjas på rätt sätt. En framtida socialtjänstregisterlag (som för närvarande utreds) förväntas kunna underlätta att arbeta kunskapsbaserat och bli ett verktyg för att följa upp och utvärdera insatser, bidra till relevanta analyser på olika nivåer samt till statistik och forskning.

Systemhotande brottslighet utmanar samhället och förändrar socialtjänstens uppdrag

Socialnämnden och stadsdelsnämndernas arbete inom socialtjänsten har en central roll i det brottsförebyggande arbetet, i samverkan med övriga aktörer. Staden gör en stor mängd insatser för att motverka och möta samhällsutvecklingen. Det handlar om allt från att förebygga att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet, till att hjälpa dem som redan är radikaliserade eller indragna i gängkriminalitet att hoppa av. Samhället har fortsatt allvarliga problem med gängkriminalitet, dödligt våld och rekrytering av barn och unga till kriminella miljöer. Det grövre våldet och skjutningarna skapar otrygghet i hela samhället och arbetet med dessa frågor behöver vara fortsatt prioriterat under de kommande åren.

Det sker en förändring i synen på socialtjänstens roll som bygger på frivillighet och relationsbyggande till att få en tydligare roll i det brottsförebyggande arbetet. Inom ramen för denna förändring byggs nya samverkansstrukturer upp och sekretesslagstiftningen ses över. Det är idag svårt att överblicka hur alla pågående utredningar kopplat till barn och unga i kriminalitet kommer att påverka socialtjänstens arbete framåt. Samtidigt som utredningar pågår för att driva socialtjänsten i en ny riktning ska den största reformen på årtionden genomföras när den nya socialtjänstlagen träder i kraft. En utveckling som bedöms leda till sänkta trösklar, nya samarbetsformer och ökad tillit så att fler söker stöd tidigare, innan problem vuxit sig stora. Det bedöms bli en utmaning att införa två så stora reformer samtidigt, en som syftar till att sänka trösklar och möta behov och en som är av mer repressiv karaktär. Det utökade brottsförebyggande ansvaret kan bli kostnadsdrivande beroende på hur staten finansierar de olika lagförslagen.

Brottsförebyggande och trygghetsskapande insatser

Riksdagen har beslutat om lagändringar för att stärka rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende. Lagändringen innebär att skyddat boende blir en boendeinsats till den som behöver

stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Lagändringen träder i kraft den 1 april 2024 och innebär att socialtjänsten har ett uttalat uppdrag att stå för skyddat boende för alla som är hotade, inkluderat personer som lever i kriminalitet, avhoppare och deras familjer. Samverkan med Kriminalvården är aktuellt vad gäller planering av insatser för klienter som ska slussas in i samhället efter ett fängelsestraff. Detta medför sammantaget ökade kostnader inom socialtjänsten för fler medarbetare och för insatser till den enskilde.

Kunskapen om avhoppare från gängkriminella miljöer och dess anhöriga, samt kunskapen om flickor och kvinnor i kriminalitet behöver stärkas i staden. Flera instanser, exempelvis polisen och socialstyrelsen, rapporterar om att kvinnor är dolda i den organiserade brottsligheten och fler än vad som tidigare har framkommit. Avhopparverksamheten är individualiserad men långt ifrån alla blir föremål för insatser kopplat till avhopparverksamhet. Socialtjänsten behöver fortsätta med kompetenshöjande insatser för att fånga upp, identifiera och motivera till insatser.

Anhörigstöd till brottsdrabbade och vittnen erbjuds idag för alla barn, unga och deras vårdnadshavare i Stockholm stad genom Stödcentrum. Det finns ett behov av att utveckla stöd för anhöriga till personer i kriminalitet i hela staden. Detta erbjuds idag i till exempel Hässelby-Vällingby. Framtid Stockholm når många ungdomar i kriminalitet genom Stockholms ungdomstjänst och SKKP och skulle genom resursförstärkning kunna erbjuda stöd till dessa ungdomars anhöriga.

Fortsatta krafttag mot välfärdsbrott och otillåten påverkan

Arbetet med välfärdsbrott och otillåten påverkan kommer att behöva stå i fokus de närmsta åren. Nämnden ser att det kommer att krävas prioriteringar i arbetet och att det görs noggranna analyser om vad som ska följs upp. Systematisk samverkan med andra myndigheter och kommuner kan behöva stärkas under kommande år för att komma åt denna typ av kriminalitet. Att utforska vilken information som kan delas och vilka digitala system som kan köras mot varandra för att upptäcka fusk och oegentligheter behöver ses över.

Nämnden ser ett fortsatt behov att fokusera på och utveckla arbetet mot välfärdsbrott med avtalsuppföljning av leverantörer samt stöd till föreningar, främst för att motverka att oseriösa aktörer får fäste i verksamheten. Arbetet ställer högre krav på att ekonomisk kompetens finns hos medarbetare, detta för att kunna upptäcka eventuella tecken på fusk och oegentligheter. Metodstöd finns framtaget men behöver utvecklas allt eftersom nämnden får mer erfarenhet av arbetet. En förutsättning för att nå framgång i detta arbete är också att stadsdelsnämnderna har tillräckliga resurser och kompetens för att göra sin del i uppföljningarna. Företagen inom personlig assistans räknas till ett av riskområdena för bidragsbrott. Nämnden ser därför ett fortsatt behov av att stötta stadsdelsnämnderna i deras arbete för att motverka detta. Nämnden bidrar även till att motverka brottslighet genom arbetet med tillstånd och tillsyn. Detta sker genom noggranna kontroller vid ansökan samt en effektiv yttre och inre tillsyn.

Kompetensförsörjningsutmaningen ställer krav på nya arbetssätt och digitalisering

Kompetensförsörjningen inom socialtjänsten är en angelägen fråga för framtidens socialtjänst. Arbetsmiljön är avgörande för att attrahera och behålla kompetens. Arbetsbelastning, administrativ tyngd, utsatthet för hot, våld och otillåten påverkan utgör stora utmaningar för socialtjänsten. Socialtjänsten behöver bli ännu mer lättillgänglig för stadens invånare och

detta kan komma att kräva kompetenshöjande insatser. Konkurrenten om kompetens och arbetskraft är stor och väntas öka. För att frigöra tid till det sociala arbetet som kräver mänskliga möten, behöver utveckling läggas på digitala verktyg, välfärdsteknik och AI.

Den nya handlingsplanen för en hållbar arbetssituation inom socialtjänsten har fokus på en god arbetssituation, kompetens – och utvecklingsmöjligheter, gott ledarskap, digital utveckling och innovation. Den utgör en grund för det omfattande arbete som krävs för att stadens socialtjänst ska attrahera nya och behålla medarbetare. I detta ingår den verksamhetsförlagda undervisningen på socionomutbildningen (VFU) som genomförs i stadens socialtjänst, kompetensutveckling som möter medarbetares och chefers behov, en rimlig arbetsbelastning som avlastas av digitala verktyg och arbetssätt samt ett gott omhändertagande i situationer som innefattar hot och våld.

De introduktionsutbildningar som socialnämnden erbjuder stadsdelsnämnderna inom socialtjänstens verksamhetsområden behöver revideras och utvecklas både innehållsmässigt men även anpassas i sitt utförande. Behov finns också att erbjuda en fortsättningsutbildning för socialsekreterare som har arbetat några år. Behov av en gemensam utbildningsplattform håller också på att ses över. Förutom introduktionsutbildning och fortsättningsutbildning finns behov av löpande kompetensutveckling.

Kompetensutveckling och kompetensförsörjning i kommunal primärvård och omsorg behöver fortsätta stärkas för att möta målgruppernas specifika behov framförallt inom socialpsykiatri och funktionshinderområdet. Här märks kompetensförsörjningsutmaningen redan av. Att kompetensutveckla medarbetare och höja kompetensnivån behöver fortsätta under kommande år som ett sätt att attrahera medarbetare och samtidigt säkerställa en kunskapsbaserad socialtjänst. Färdplanen för enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamhet utgör en grund och motsvarande plan bör utredas inom socialpsykiatrins verksamheter.

Fler målgrupper behöver inkluderas i arbetslivet, målgrupper som har kontakt med socialtjänsten. Hur denna inkludering ska kunna genomföras behöver vara i fokus för att fler personer med funktionsnedsättning och svag anknytning till arbetsmarknaden på grund av exempelvis sociala skäl kan ges rätt förutsättningar.

Digitalisering – en del av lösningen

För att frigöra tid för socialt arbete så att fler stockholmare ska få stöd från socialtjänsten behövs nya arbetssätt som stöds av AI och välfärdstekniska lösningar, och som kan underlätta arbetet. Takten för digitalisering behöver öka betydligt framöver för att rusta organisationen för den kompetensförsörjningsbrist som förväntas öka. Nationella uppdrag för att driva på utvecklingen kring just AI inom socialtjänsten bidrar nu till att öka takten och flera kommuner testar nu AI inom socialtjänsten, lösningar som bedöms kunna minska administration och bidra till att frigöra tid för socialt arbete, vård och omsorg.

Nämndens uppdrag att arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv och innovativ genom digitalisering innebär behov av ökad samordning och styrning. För att tillsammans med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna uppnå detta behöver en struktur för samverkan arbetas fram. Strukturen bör likna formerna som verksamhetsnära förvaltning arbetar enligt, med en tydlig ordning för att fånga behov, prioritera, fatta beslut att genomföra, utse

ansvariga och implementera samt förvalta. Genom en strukturerad samordning över hela stadens socialtjänst möjliggörs test och skalning av utvecklingsinitiativ som bedöms nyttoskapande utan att alla behöver driva varje enskild utvecklingsinsats, exempelvis inom AI och välfärdsteknik.

Nya digitaliserade arbetssätt kan öka kvaliteten på registrerad data vilket är en grundförutsättning för att uppnå en kunskapsbaserad (datadriven) socialtjänst. Det är också en grundförutsättning för att kunna arbeta med mer avancerad digitalisering som exempelvis robotisering och AI. För att uppnå god kvalitet av information genom korrekt registrering i våra system, behövs resurser för att driva kompetenshöjande aktiviteter på området samt ett tydligt ägarskap inom alla verksamheter, så att frågan värderas högt och är tydligt prioriterad. Åtkomst till statistik och rapporter är viktigt ur fler perspektiv och arbete med beslutsstöd kopplat till socialtjänstdata behöver prioriteras. För att driva den utvecklingen och kontinuerligt arbeta med frågan krävs specialistkompetens. Denna förmåga behöver byggas ut, tillsammans med analysförmåga.

Då arbetet med digitalisering behöver stärkas kommer detta att innebära ökade kostnader både centralt inom facknämnderna men också i stadsdelsnämndernas verksamheter under planperioden.

Socialnämndens och äldrenämndens gemensamma verksamhetsnära förvaltningsorganisation av sociala system driver utveckling av sociala systems alla delar. Där säkerställs kompetens inom systemförvaltning, leverantörsstyrning och kravställningsarbete samt it- och informationssäkerhet. Det kan under planperioden innebära ökade kostnader för utveckling och drift av nya system och nya e-tjänster som inte ryms inom nuvarande budgetram samt kostnader för ökat behov av personella resurser.

Under de kommande åren kommer utvecklingen av sociala system drivas enligt framtagna färdplan i syfte att säkerställa korrekta satsningar mot målet effektiv socialtjänst och digital huvudakt. Utvecklingen samplaneras med den tekniska förnyelsen som innebär en succesiv förflyttning av sociala systems moduler för myndighetsutövning till ny teknik.

Under 2026 löper några av stadens utförarverktyg ut och nämnden driver tillsammans med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna upphandlingsprojekt.

Fokus Järva

Socialnämnden kommer tillsammans med Järva stadsdelsnämnd fortsätta samverka och att prioritera arbete med att stärka tilliten till socialtjänsten. Socialnämnden, Sveriges kommuner och regioner och Järva stadsdelsnämnd deltar i projektet tidiga insatser och tidiga insikter som har fokus på omställningen utifrån ny socialtjänstlag och organisering av en första linjens socialtjänst. Framtid Stockholm har sedan 2017 en filial i Järva.

Kris- och beredskapsfrågor

Krisberedskap och civilt försvar är områden där arbetet intensifierats på både statlig, regional och kommunal nivå under de senaste åren. På statlig nivå pågår ett flertal utredningar som kommer att påverka kommuners och regioners grundläggande ansvar inför och under framtida kriser och höjd beredskap. Utifrån resultat av dessa utredningar kommer stadens och nämndens arbete med kris- och beredskapsfrågor att dimensioneras och anpassas under de

kommande åren.

I oktober 2022 trädde en myndighetsreform för civilt försvar och krisberedskap i kraft som syftar till att stärka landets motståndskraft under fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig.

Stockholm stad har under 2023 skapat en sektorsorganisation som i stora drag återspeglar den nationella strukturen. Socialnämnden är ansvarig för sektorn ekonomisk säkerhet och beredskapsområdet migration. Socialnämnden är även en del av arbetet med inom sektorn hälsa, vård- och omsorg, där socialtjänstens arbete ingår, sektorn försörjning av grunddata samt sektorn livsmedelsförsörjning och dricksvatten. I beredskapssektorns arbete ingår bland annat att planera, följa upp, utveckla sakområdet och ta fram förslag på sektorsövergripande beredskapsplaner/åtgärder.

Nämnden har flera verksamheter som är en del av stadens beredskap. Stockholms stad socialjour en del av stadens larmkedja och enheten ansvarar för den akuta psykosociala krisberedskapen i Stockholms stad. Nämnden ser ett behov av att fortsätta arbetet med att stärka krisberedskapen under den kommande perioden för att säkerställa att alla nämndens verksamheter är väl förberedda inför olika typer av kriser och händelser.

Socialnämnden fortsätter att utveckla beredskapsplanering utifrån prioriterade risker. I nämndens beredskapsplanering ingår krislednings- och kontinuitetsplanering, samt genomförande av relevanta utbildningar och övningar. Grunden för arbetet med beredskap är ett strukturerat arbete med risk- och sårbarhetsanalyser. Nämnden kommer under 2024 att genomföra en ny risk- och sårbarhetsanalys för att under 2025 arbeta med prioriterade åtgärder. Målet är att upprätthålla samhällsviktig verksamhet oavsett störning.

Utmaningar de kommande åren är att utveckla stadens och socialnämndens roll i totalförsvaret och säkerställa att arbetet med kris- och beredskapsfrågor implementeras i det ordinarie arbetet för att kunna upprätthållas och förvaltas över tid.

Näringslivsarbete

Nämnden fortsätter samverka med näringslivet genom en ändamålsenlig myndighetsutövning av tillstånds- och tillsynsärenden som kännetecknas av god service, samverkan, effektivitet och rättssäkerhet. Stockholm ska vara en levande storstad, men i kombination med ett socialt ansvarstagande. Väl fungerande och skarpa tillstånds- och tillsynsprocesser möjliggör också en sund konkurrens som gynnar de seriösa verksamhetsutövarna. Det ska ställas tydliga krav på ordning i ekonomin – det är ett viktigt verktyg i kampen mot den ekonomiska brottligheten. Näringslivets aktörer som har kontakt med socialnämnden behöver uppleva att det är enkelt att göra rätt och förstå hur ärendeprocesser går till. För att underlätta för aktörer som har kontakt med socialnämnden ska arbetet i största möjliga utsträckning ske med hjälp av e-tjänster och i det digitala mötet med målgruppen föreningsliv, näringsliv- och företag. Det finns behov av att digitalisera och om möjligt automatisera delar av ärendehanteringsprocesserna. Nämnden fortsätter även utveckla sin kommunikation med näringsidkare för ökad tydlighet.

De branscher som nämndens arbetar mot, hotell, restaurang och små och stora butiker, är konjunktur känsliga. Trots ett allmänt kärvare läge i svensk ekonomi, och att landet befinner

sig i en lågkonjunktur, bedömer regeringen att ekonomin kommer att vända under 2025. Det är därför svårt att fullt ut förutse hur det allmänna ekonomiska läget kommer att påverka nämndens tillståndsverksamhet. Tidigare erfarenhet tycks emellertid vara att det allmänna ekonomiska läget får en ringa påverkan. Dessa branscher är också viktiga arbetsgivare, då branschen kan erbjuda arbetstillfällen för personer som inte är etablerade på arbetsmarknaden, exempelvis ungdomar och nyanlända.

Att bedriva en effektiv tillsyn i samverkan med relevanta aktörer är fortsatt ett prioriterat område. Nämnden har ett väl utvecklat nätverk med branschföreträdare och Polismyndigheten och ämnar utveckla samarbetet inom staden än mer. Det stadsgemensamma projektet om samordnad gemensam tillsyn som involverar flera förvaltningar är fortsatt prioriterat.

Då tillståndsenheten i Stockholms stad är den största i landet ska enheten även fortsättningsvis vara en förebild för verksamheter i andra kommuner när det gäller arbetssätt och effektivitet. Vidare kan tillståndsenheten i Stockholms stad använda den unika kompetens som finns inom enheten, till att driva praxis framåt och pröva svåra frågor som även kommer andra kommuner till gagn.

Mänskliga rättigheter, medborgarbudget och medborgarinflytande

Att skapa tillit för socialtjänstens insatser kommer vara en förutsättning för att fullt ut lyckas med intentionerna i den nya socialtjänstlagen. Socialnämnden arbetar med utgångspunkt i Stockholms stads olika program för mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter är integrerade i de utbildningar som nämnden ansvarar för, till exempel inkluderas frågor om jämställdhet, funktionsnedsättning och andra diskrimineringsgrunder, för att belysa att alla är välkomna i Stockholms stad och att ingen ska utsättas för diskriminering.

Nämnden fortsätter att utveckla brukarinflytande och förstärkt samverkan med brukarorganisationer i strategiska frågor, i enlighet med stadens handlingsplan för god och nära vård samt program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Nämnden samverkar även med civilsamhället bland annat genom idéburet offentligt partnerskap, IOP, och föreningsbidrag.

Arbetet utifrån den nationella strategin för romsk inkludering fortsätter. En utmaning är att verka för att romer i staden har tillgång och kunskap om de rättigheter som omfattar dem och blir bemötta därefter. Arbetet med att återupprätta och stärka romers förtroende och tillit gentemot socialtjänsten sker bland annat genom det sociala investeringsprojektet tillsammans med tre stadsdelsnämnder som pågår fram till oktober 2026.

Socialnämnden säkerställer att brukare görs delaktiga i nämndens verksamheter så långt det är möjligt, bland annat genom planering av sina insatser i genomförandeplaner eller i planering av aktiviteter på till exempel LSS-kollo. Socialnämnden samarbetar även med brukar- och intresseorganisationer på olika sätt, till exempel genom att brukare och/eller brukar- och intresseorganisationer involveras i uppdragen samt brukarråd på boenden. Verksamheterna följer upp arbetet med brukarenkäter som följs upp på enhetsnivå.

Stadens miljöprogram, stadens klimathandlingsplan och rättvis klimatomställning

Socialnämnden prioriterar att utveckla och stärka miljö- och klimatarbetet i verksamheterna i enlighet med stadens miljöprogram och minimera klimatpåverkan i de delar nämnden rör

över, exempelvis fordon, matinköp, lokalutrustning och transporter. Målet är att minska nämndens totala energiförbrukning årligen.

Nämndens samtliga fordon ska vara miljöklassade och utsläppet av växthusgaser ska minskas genom aktiva val av livsmedel till exempel genom att minska inköpen av kött- och mejeriprodukter och ersätta dem med frukt, grönt och spannmål. Miljömärkta och ekologiska varor ska väljas i så stor utsträckning som möjligt. I lokaler fortsätter klimatinvesteringarna i miljövänlig LED (Liquid Emitting Diode)-belysning som minskar energiåtgången.

2.2 Barn och ungdom

Förskola och skola som skyddsfaktor

En fungerande skolgång är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för barn och unga. Fler flickor får godkända betyg och går vidare till gymnasiet jämfört med pojkar samtidigt som flickor rapporterar en mycket sämre psykisk hälsa jämfört med pojkar även om båda gruppernas psykiska hälsa har försämrats sen föregående mätning i Stockholmsenkäten. En ny mätning sker under 2024 och blir viktig att uppmärksamma.

Tillsammans med förskolenämnden har tre prioriterade områden tagits fram som förväntas leda till att fler barn i behov av stöd ska nå tidigt:

- ökad gemensam kunskap om varandras verksamheter, ansvar och förutsättningar,
- etablering av en nära och regelbunden samverkan mellan förskola och socialtjänst på alla nivåer i organisationerna både lokalt och centralt
- framtagande av gemensamt stödmaterial för samverkan i vardagen, både vad gäller det tidiga och förebyggande stödet på den så kallade friytan, samt för konsultation, orosanmälningar och kontakt under pågående utredning och insats från socialtjänstens myndighetsutövande del.

Två stadsdelsnämnder deltar tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden i det sociala investeringsfondsprojektet Skolsociala team Plus som riktar sig till barn i grundskolan med omfattande och långvarig skolfrånvaro (ibland kallat hemmasittare). Projektet pågår från och med den 1 augusti 2023 till och med den 30 juni 2025 och utgör ett viktigt komplement till SST.

Ett annat socialt investeringsfondsprojekt, som också pågår till och med den 30 juni 2025, och omfattar fem stadsdelsnämnder, syftar till att pröva en arbetsmetod med särskilda skolsamordnare som arbetar med att säkerställa och stödja skolgången för barn och unga som placeras på institution. Socialnämnden leder och samordnar projektet tillsammans med utbildningsnämnden. Mål för skolsamordnarprojektet är fungerande skolgång, bättre skolresultat och förbättrad psykisk hälsa för placerade barn och unga. Fler barn och unga som lämnar samhällsvården ska genom insatsen klara grundskolan med gymnasiebehörighet och fler placerade ungdomar ska fullfölja sin gymnasieutbildning för att på sikt kunna etablera sig i arbetslivet och klara sin egen försörjning.

De två sociala investeringsprojekten kommer att följas noga och visar de på god effekt kan det bli aktuellt med breddinförande till fler stadsdelar förutsatt att det är möjligt att finansiera.

Intresset för arbetsmodellen Skolfam, som riktar sig till barn placerade i familjehem med målet att barnen ska få stöd till goda skolresultat och avsluta grundskolan med behörighet till gymnasieskolan, fortsätter att öka i stadsdelsnämnderna och inflödet till verksamheten växer. Skolfam har förstärkts inför 2024 och kötiderna kommer noga att följas för att se om det finns behov av ytterligare förstärkning.

Barn i samhällsvård

Forskning visar att barn och unga i samhällsvård, och då främst de som är placerade på institution, allt för sällan når en förbättrad situation efter placering. Det är en av orsakerna till att Statens institutionsstyrelse, SIS, nu ska läggas ner och en omstrukturering av vården ska ske. Oberoende av SIS omstrukturering står det klart att vårdkedjan behöver stärkas, både innan och efter placering för att uppnå bättre resultat. Detta visar inte minst den omfattande utredningen som har tittat på barn och unga i samhällsvård som kom hösten 2023 och har en rad förslag på förbättringar.

Placeringskostnader inom barn och unga ökar stadigt. En av orsakerna till ökade placeringar kan direkt härledas till den våldspiralsom pågår med allt yngre personer som rekryteras till allvarlig brottslighet. Många har placerats på särskilt ungdomshem drivet av Statens Institutionsstyrelse, SIS-hem, och hem för vård och boende, HVB.

Arbetet med att motivera familjer att ta emot insatser behöver prioriteras. I de fall placering är oundviklig behöver eftervården efter placering prioriteras hårdare för att undvika nya och kostsamma placeringar.

Att införa kunskapsbaserade metoder och att fokusera på tillgängliga och tidiga insatser kommer att vara avgörande för att vända trenden och för att minska antalet placeringar. Här blir samverkan med regionen central för att vi ska lyckas erbjuda en vård som möter behoven hos målgruppen. Det kommer att krävas mer samordnade och intensiva insatser där region och kommun bidrar med resurser.

Det råder idag brist på familjehem och jourhem och socialnämnden behöver fortsätta arbetet med att identifiera möjligheter till utökning. Det gäller även arbetet med att se över hur stödet till jour- och familjehem kan utvecklas så att familjer känner sig trygga med att ta emot barn och unga med mer komplex problematik. Det utvecklingsarbete som påbörjats för att uppnå likställigheten i staden gällande rekrytering och stöd till familjehem samt hur stödet kan utvecklas och organiseras på bästa sätt för att få fler att fortsatt vilja ta uppdrag från Stockholms fortsätter under planperioden.

Många barn och unga som är placerade i samhällsvård bor på mer än ett placeringsställe. De flyttar dessutom oftare än andra barn och unga mellan olika kommuner, både när de är placerade och under perioder när de inte är placerade. Antalet placeringstillfällen (och antalet flyttar) visar ett starkt samband med skolresultat och utbildningsnivå i ung vuxen ålder. Ju fler placeringar desto högre risk för låga betyg. Därför är det mycket viktigt att socialtjänsten på olika sätt arbetar för att motverka instabilitet och sammanbrott i samhällsvården.

Målgruppen som placeras på Eurenii Minne har förändrats till högriskfamiljer där det finns mycket hög oro för föräldrarnas omsorgsförmåga från placerande socialtjänst. Om tillströmningen av ärenden med komplex problematik fortsätter att öka kommer verksamheten

sannolikt att ha behov av ytterligare personal för att stärka skyddet för familjerna och barnen.

Barn i behov av umgängesstöd

Barn som är placerade i familjehem eller som har en vårdnadshavare och där det inte är möjligt att träffa den ene eller båda föräldrarna kan vara i behov av umgängesstöd. Det är domstol som beslutar om umgängesstöd och socialtjänsten som verkställer och följer upp. Det finns ett behov av att tillsammans med stadsdelsnämnderna undersöka hur arbetet med umgängesstöd skulle kunna bedrivas i staden med fokus på ökad likställighet, trygghet för barnen och effektivt resursutnyttjande framöver. Umgängesstöd för barn placerade i familjehem kan med fördel ingå i en sådan undersökning. Det finns också behov av att utveckla digitala verktyg för att anmäla intresse för frivilliga samarbetsamtal och upprättande av avtal om vårdnad, boende och umgänge.

Brottsförebyggande arbete riktat mot barn och unga

För att förebygga att barn och unga dras in i kriminalitet är det viktigt med ett genomtänkt fältförlagt och uppsökande arbete och en strukturerad samverkan med skola, polis och fritid. SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid) syftar till att förhindra och förebygga att unga hamnar i kriminalitet, rekryteras till kriminella gäng och/eller inleder missbruk. Det ser olika ut över staden vad gäller denna typ av brottsförebyggande samverkan på universell, selektiv och individuell nivå. Staden behöver se över innehåll och säkerställa att alla stadsdelsnämnder har en ändamålsenlig och kunskapsbaserad samverkan på strukturell och operativ nivå. Medverkan i Socialstyrelsens nationella samverkansarbete *Stöd för implementering av kunskapsstödet "Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott"*, med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år ska fortsätta. Se även avsnitt 2.1, *Strategi och utveckling*.

2.3 Personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa

Fler blir allt äldre och får andra behov

För att upprätthålla pensionsnivåerna har åldersgränserna i pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem höjts år 2020 och 2023. En riktålder för pension har införts och från år 2026 är det riktåldern för pension som ska styra de pensionsrelaterade åldersgränserna. Från och med år 2023 ändrades åldern för när garantipension, inkomstpensionstillägg och bostadstillägg kan börja betalas ut från 65 år till 66 år. Även åldersgränsen för personlig assistans ändrades från 65 till 66 år. Ytterligare justeringar av åldersgränsen kommer att ske från och med 1 januari 2026. Det finns skillnader i stadens riktlinjer och avgiftssystem kopplat till gränsdragning vid 65 år för ett ärendes tillhörighet till äldreomsorgens verksamhetsområde. Mot bakgrund av detta kan det finnas skäl att se över om staden bör ha kvar nuvarande gränsdragning eller om denna bör justeras i enlighet med riktåldern.

Hälsofrämjande insatser och utökat hälso- och sjukvårdsansvar

Ett hälsofrämjande, förebyggande och proaktivt arbete är viktigt för att förebygga ohälsa samt bibehålla eller förbättra det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet. Socialnämnden ser behov av en långsiktig satsning i form av ett projekt med fokus på ett aktivt hälsofrämjande arbete riktat till målgruppen personer med funktionsnedsättning i linje med omställningen mot ny socialtjänstlag och god och nära vård.

I samband med övertagande av hälso-och sjukvårdsansvaret för invånare som bor inom stadens särskilda boenden inom socialpsykiatri har det identifierats att personer som bor där hittills inte har haft tillgång till rehabiliteringsresurser. Det innebär ett ökat behov från 2025 av ekonomiska resurser för tillsättning av sjukgymnaster och arbetsterapeuter samt ytterligare chefstillsättning. Utöver det ses det inom de kommande tre åren utbyggnad och ökning av nya enheter för bostad med särskild service inom LSS och fler socialpsykiatriska grupp-och servicebostäder vilket påverkar behoven och resurser till hälso-och sjukvård.

Ändrat huvudmannaskap för personer med personlig assistans

Den 1 mars 2023 presenterades Huvudmannaskapsutredningen (SOU 2023:9). Utredningen föreslår att staten genom Försäkringskassan ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans. Kommunerna ska inte längre vara skyldiga att medfinansiera de första 20 timmarna per vecka av assistansersättningen. Utredningen föreslår dock att kommunerna ska fortsätta att utföra personlig assistans om den enskilde begär det. Utredningen föreslår att det statliga huvudmannaskapet ska träda i kraft den 1 januari 2026 och att kommunala beslut om personlig assistans från detta datum ska föras över löpande till Försäkringskassan.

Om det beslutas om en förändring av huvudmannaskapet kommer det krävas förberedelser och planering i god tid före förändringen av huvudmannaskapet. Ett ändrat huvudmannaskap kommer kräva ett utökat samarbete mellan staden och Försäkringskassan, både inför och efter förändringen. Det kan även finnas skäl att se över hur stadsdelsnämndernas egen regi-verksamhet är organiserad.

Boendestödet behöver utvecklas

Utveckling av insatsen boendestöd behöver fortsätta för stärkt brukarinflytande och kvalitetshöjning. Exempel på utvecklingsområden som identifierats är att tillgängliggöra och effektivisera insatsen genom att utreda hur digitalt boendestöd kan komplettera det traditionella boendestödet i och utanför det egna hemmet. Fler i målgruppen arbetar och efterfrågar boendestöd på kvällar eller helger. För att möjliggöra att fler utförare erbjuder stöd på kvällar och helger behöver ersättningsmodellen ses över.

Behov av fler bostäder med särskild service samt stödboende

Socialnämnden arbetar för att minska det befintliga underskottet av boendeplatser inom bostäder med särskild service. Behovet av nya funktioner inom beställaransvaret ses över för att kunna möta de kompetenskrav som uppdraget kräver. Målet är att säkerställa en effektiv hantering av nybyggnationen av bostäder med särskild service samt stödboende. Uppdraget att utöka byggtakten bedöms vara en utmaning utifrån det osäkra ekonomiska läget där projekt till stor del riskerar att försenas.

För att utöka boendeplatser för personer med funktionsnedsättning behövs en förbättrad planering och etablerandet av gemensamma processer för samverkan med relevanta nämnder och bolag. Ett hjälpmedel skulle kunna vara enhetlig processhantering för byggnation i form av digitala stödssystem, ett projekthanteringssystem. Ett sådant system inkluderar användningen av digitala verktyg för övervakning av projektframsteg, resurshantering och kommunikation mellan involverade parter.

Ökad byggnation av bostäder med särskild service kommer ge personer som idag bor på en bostad med särskild service utanför Stockholm ökad möjlighet att erbjudas plats på boende i staden. Detta kräver en långsiktig stadsgemensam planering. För att på bästa sätt matcha personer i behov av bostad med särskild service behövs en nära planering mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna. Efterfrågan från stadsdelsnämnderna av bostäder med särskild service med specifik inriktning är tydlig.

Efterfrågan från stadsdelsnämnderna av bostäder med särskild service med specifik inriktning är tydlig. Socialnämnden har föreslagit bibehållet kostnadsansvar vid flytt mellan stadsdelsnämnderna, vilket innebär att den stadsdelsnämnd som fattar beslut om bostad om särskild service LSS fortsätter att handlägga ärendet och behålla kostnaden för placeringen oavsett vilken stadsdelsnämnd som personer det gäller flyttar till. Genomförs förändringen är socialnämndens bedömning att alla nya platser av bostad med särskild service SoL och LSS inom valfriheten bör förmedlas centralt av socialnämnden. För närvarande har stadsdelsnämnden där ny bostad tillkommer rätt att placera hälften av platserna först. Ibland passar inte inriktningen med hela stadens behov. Inför en sådan förändring krävs nya riktlinjer för förmedling av bostäder

På gruppboende inom LSS och socialpsykiatri bor en del personer med omfattande omvårdnadsbehov. Det finns en stor grupp som har ändrade behov till följd av hög ålder. Detta innebär utmaningar för boenden vars fysiska utformning inte är tillgänglighetsanpassade. Det är även en utmaning att säkerställa rätt kompetens i boenden som både vänder sig till yngre och äldre personer.

Inom socialpsykiatri bestäms ersättningsnivån till utförare inom stödboende och bostad med särskild service SoL genom att handläggaren gör en så kallad resursmätning. Denna modell för resursmätning för boenden med särskild service och stödboenden inom socialpsykiatri behöver utredas i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningar över staden. Hänsyn behöver tas till att fler personer är över 65 år och till följd av sitt åldrande har ett ökat och delvis förändrat behov av stöd.

Nämnden ser ett behov av fler platser på stödboenden och gruppboenden inom socialpsykiatriens valfrihetssystem.

Barn med funktionsnedsättning saknar boendelösningar i stadens regi

Det saknas idag bostäder med särskild service för barn och unga LSS i stadens regi. Under 2024 kartlägger socialnämnden förutsättningarna för att starta bostad med särskild service för barn och unga LSS i kommunal regi. Kartläggningen kommer bland annat att beskriva ekonomiska förutsättningar, eventuellt behov av utvärdering av ersättningssystemet för barnboende, behov av central intresslista och behov av funktionsprogram för byggnation av barnboende.

2.4 Hemlöshet och missbruk

Arbete mot hemlöshet och osäkra boendeförhållanden

Bostadssituationen i staden är ansträngd, det ekonomiska läget medför att fler hushåll har svårt att tillgodose sina behov och fler personer söker socialtjänstens bistånd till boende.

Tillgången till lägenheter är central i arbetet mot hemlöshet och socialnämnden ser en risk i att antalet prisöverkomliga hyresrätter som kan stå till socialtjänstens förfogande minskar. Socialtjänsten kan inte ensam lösa hemlöshetsfrågan men har en viktig roll i arbetet för att motverka hemlöshet.

Socialnämnden har identifierat tre prioriterade utvecklingsområden i arbetet mot hemlöshet; utveckla boendeformer, säkerställa likställighet och kontinuitet i stödinsatser samt öka effektiviteten i nyttjande av stadens bostadssociala resurser.

Staden har ett varierat utbud av boendeinsatser men det saknas flera boendeformer. Utvecklade boendeformer behövs för personer med omsorgsbehov (under och över 65 år), personer med samsjuklighet och kvinnor i behov av stödboende med drogtolerans (lågtröskel). Antalet förfrågningar och efterföljande placeringar till Gamlebo, nämndens boende för äldre, har ökat och det är i dagsläget två års kötid. Avtalet med Skarpnäcksgården, boende för personer med missbruksproblem och samsjuklighet löper ut 2028. Nämnden kommer att ha behov av alternativ till de över 200 platser som Skarpnäcksgården erbjuder.

För att säkerställa likställighet och kontinuitet i stödinsatser bör nämnden i samverkan med kommunstyrelsen utreda möjligheten till stadsövergripande insatser i form av case manager (CM) och boendestöd. Den interna samverkan för stöd till personer i process ur hemlöshet behöver stärkas med fokus på likställighet över staden, en kontinuitet i stödinsatser och arbetssätt och insatser som utgår från ett samlat individanpassat stöd. Nämndens treåriga projekt Utökade stödinsatser på akutboende (USI) har finansierats av sociala investeringsmedel som löper ut juli 2025. Projektet uppvisar mycket goda resultat och efter projekttidens slut finns ett behov av att projektets case managers implementeras i ordinarie verksamhet.

För att öka effektiviteten i nyttjandet av stadens bostadssociala resurser bedömer nämnden att ett antal prioriteringar bör göras vilka även hänger samman med ovan. För personer som beviljas ett boende behöver boendestödinsatser till stöd för kvarboende fortsätta att utvecklas och styrande riktlinjer och avtal avseende boenderesurser behöver anpassas för att möta behovet i takt med att målgruppen förändras. För att öka effektiviteten i nyttjandet av stadens bostadssociala resurser bör nämnden i samverkan med berörda nämnder och kommunstyrelsen utreda möjligheten att centralisera försöks- och träningslägenhetsverksamheten.

Vägen till ett hyreskontrakt ska ske genom att tillhandahålla långsiktiga boendelösningar och kunskapsbaserade metoder ska användas både vid bedömningar och vid beviljade stödinsatser. Enligt modellen Bostad Först skall det vara maximalt en Bostad Först-lägenhet i en trappuppgång. Ett komplement till Bostad Först kan vara ett lågtröskelboende med egna lägenheter i blockförhyrning där metoder och arbetssätt inspireras av principerna inom Bostad Först.

Missbruk och beroende

Stadens vuxen-/missbruksenheter behöver ha förutsättningar för att personer med missbruk och beroende samt personer med samsjuklighet ska erbjudas långsiktiga stödinsatser utifrån ett helhetsperspektiv. Staden behöver också fortsätta att lyfta folkhälsoaspekter av ett minskat

bruk av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar genom arbete med tidiga och främjande insatser. Arbetet med fortsatt implementering av stadens ANDTS-program 2023–2026 utgör en viktig del i detta och kan behöva ett uttalat uppdrag i budgeten framöver för berörda nämnder och bolag.

Samsjuklighetsutredningen (SOU 2023:5) har lämnat förslag om att regionernas hälso- och sjukvården ska ansvara för all behandling för skadligt bruk och beroende. Om förslaget går igenom kommer det innebära en omställning för socialtjänstens arbete med målgruppen och ställa högre krav på samverkan internt mellan socialtjänstens olika verksamhetsområden och externt mellan staden och hälso- och sjukvården. Om utredningens förslag inte träder i kraft som tänkt har staden fortsatt höga kostnader för LVM-vård. Sedan 2020 har avgiften per vård dygn för vård enligt LVM-vård på Statens institutionsstyrelse (SiS) ökat med 29 procent, från 4 650 kr till 6 000 kr år 2024.

I utredningen konstateras att det bland kvinnor är vanligare med erfarenheter av övergrepp och andra trauman samt att kopplingen mellan psykisk ohälsa och missbruk förefaller vara starkare hos kvinnor. Vidare konstateras att kvinnor med samsjuklighet har en ökad risk att utsättas för våld, samtidigt som de tycks ha svårare än andra våldsutsatta att få stöd och hjälp. En fortsatt utmaning är behovsanpassat stöd och boendeinsatser till kvinnor med missbruk och beroende med en komplex problematik i form av samsjuklighet, hemlöshet och våldsutsatthet.

Socialnämnden har höjt ambitionerna i uppdraget att utreda och behandla fler unga som missbrukar alkohol och droger genom Mini Maria vilket sker i samverkan med regionen. En utmaning framöver är att få socialtjänstens och sjukvårdens insatser att gå i takt. Idag har regionen i perioder haft svårt att erbjuda uppstartstider i rimlig tid.

2.5 Jour- och rådgivande verksamheter

Ekonomiskt bistånd samt budget- och skuldrådgivning

Under året 2024 kommer två statliga utredningar att lämna sina slutbetänkanden och förslag. I april redovisas uppdraget om att införa en aktivitetsplikt i socialtjänstlagen och i december ska utredningen ”Öka drivkrafter och möjligheter till arbete i försörjningsstödet och bryta långvarigt biståndsmottagande”. Utredningen ska bland annat analysera individers ekonomiska drivkrafter till arbete, följa upp jobbstimulansen samt undersöka möjligheten att införa en jobbpremie och göra en översyn av kostnadsposter i riksnormen för att öka stödet till individen att nå arbetsmarknaden.

Lågkonjunkturen har ännu inte visat sig i statistik över hushåll med ekonomiskt bistånd. Om den blir ihållande kan det eventuellt märkas genom att fler hushåll söker sig till socialtjänsten för ekonomiskt stöd. Det kommer sannolikt också att ta längre tid för de personer som redan står långt ifrån arbetsmarknaden att bli självförsörjande och med det finns en risk att allt fler får långvariga behov av ekonomiskt bistånd. Socialtjänstens stöd och insatser till de med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd behöver utvecklas och intensifieras. Automatiserade processer eller digitala lösningar kan behöva införas för att ytterligare underlätta stockholmarnas kontakt med staden.

Antalet personer som söker stöd hos stadens budget- och skuldrådgivare har ökat successivt över tid, inte minst på grund av rådande lågkonjunktur. Socialnämnden gör bedömningen att staden behöver fortsätta att satsa på det förebyggande och utåtriktade arbetet i syfte att öka kännedomen om stödet bland enskilda och minska risken för överskuldsättning för utsatta målgrupper, bland annat unga personer och nyanlända.

Nyanlända

På EU-nivå har antalet förstagångsansökningar om asyl nästan fördubblats de senaste två åren, medan motsvarande uppgifter för Sverige går i motsatt riktning. Migrationsverkets senaste prognos för åren 2024-2027 har justerats ner från cirka 13 000 till 12 000 asylsökande per år och under förra året hanterade Migrationsverket cirka 12 500 asylansökningar.

Socialnämnden följer noggrant utvecklingen till följd av förslagen i mottagandeutredningen, vilken sannolikt kommer att leda till ett större behov av såväl bostäder som de insatser som nämnden via Intro Stockholm erbjuder målgruppen. Delbetänkandet föreslår åtgärder för att fler nyanlända ska bo på asylboende. Utredningens huvudförslag innebär att kommunerna i ett tidigt skede tar över det huvudsakliga ansvaret för mottagandet av asylsökande. Förslagen i utredningen kommer sannolikt att innebära att antalet nyanlända som ordnar sitt eget boende (EBO) kommer att minska kraftigt och att fler väljer anläggningsboende (ABO) och kommunanvisas enligt bosättningslagen. Utredningen bedömer att förslagen kommer att leda till att omkring 85 procent av alla asylsökande bor på asylboende. Lagändringen innebär sannolikt ett ökat behov av såväl bostäder som de insatser som Intro Stockholm erbjuder målgruppen.

Socialnämnden ser behov av ett nära samarbete med stadsdelsnämnderna för att utveckla arbetssätt inom bostadsvägledning och säkerställa likställighet i stödet som ges. En modell för lokal samverkan mellan stadsdelsnämnder, SHIS och arbetsmarknadsnämnden har gett goda resultat där den praktiserats och det finns ett behov av att i samverkan med arbetsmarknadsnämnden fortsätta att arbeta för att sprida kunskap om modellen.

Tillgången till lägenheter är central i arbetet för målgruppen och socialnämnden ser en risk i att antalet prisöverkomliga hyresrätter minskar. Brist på hyresrätter i det billigare segmentet kommer att försvåra för nyanlända att erhålla en bostad.

Socialnämnden gör bedömningen att staden behöver fortsätta att satsa på det förebyggande och utåtriktade arbetet i syfte att öka kännedomen om stödet bland enskilda och minska risken för överskuldsättning för utsatta målgrupper. Särskilt utsatta grupper som har identifierats är unga personer och nyanlända.

Ukrainare som idag omfattas av massflyktsdirektivet

EU:s massflyktsdirektiv, som möjliggjort tidsbegränsade uppehållstillstånd till skyddsbehövande från krigets Ukraina, kommer inte att kunna förlängas ytterligare utan upphör att gälla 4 mars 2025. Därefter är det medlemsstaternas nationella asyl- och migrationslagstiftning som ska ersätta massflyktsdirektivet. Migrationsverket uppskattar att cirka 40 000 personer med tillfälligt skydd kan vara inskrivna i mottagningen den 4 mars 2025 och att flertalet av dessa antas ansöka om uppehållstillstånd på annan grund, främst asyl om kriget fortsätter.

Vid månadsskiftet januari/februari bodde drygt 1 400 personer fördelat på 621 hushåll i stadens tillfälliga bostäder för ukrainare med skyddsbehov enligt massflyktsdirektivet. Utöver det är cirka 4 000 ukrainare egenbosatta i Stockholms stad. Om de fördelar sig ungefär som de ukrainare som staden bosatt innebär det att det handlar om mellan 1 600 och 1 900 hushåll.

Regeringen har i februari 2024 presenterat ett nytt lagförslag som skulle innebära att ukrainare som omfattas av massflyktsdirektivet ska kunna folkbokföra sig i Sverige. Lagförslaget innebär att ukrainska flyktingar som har varit i Sverige i minst ett år kommer att kunna folkbokföras och omfattas av bland annat etableringsinsatser. Lagförslaget kommer att gälla de ukrainare som varit i Sverige i minst ett år och som väntas stanna här ytterligare ett tag.

Nämnden följer utvecklingen noggrant och vilka konsekvenser som det får för de Ukrainare som bor i SHIS-bostäder. En konsekvens av lagförslaget skulle kunna vara ökade kostnader för försörjningsstöd utifrån en ökad ärendemängd. Det går inte än att säga än hur en förändrad lagstiftning påverkar planering för dimensionering av boendeplatser.

Ensamkommande barn och ungdomar

Det svenska mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar har minskat de senaste åren. Detta påverkar beläggningen av nämndens HVB för ensamkommande barn och ungdomar. Från och med den 1 januari 2024 sänktes Migrationsverkets ersättning för placerade ungdomar från 1 350 kr till 1 000 kr per dygn. Ett minskat antal ärenden kombinerat med lägre ersättning per ärende kommer sannolikt att leda till en högre kostnad för socialnämnden eller placering socialtjänst.

2.6 Insatser mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Socialnämnden ska ta fram och implementera ett Bryt upp-program för ett sömlöst, sammanhållet och personcentrerat stöd från det akuta till dess att den våldsutsatta är fri från våld. Boendefrågan är central inom området våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Socialnämndens genomlysning av boendekedjan kommer sannolikt ge information till utveckling och förbättring för målgruppen. Stockholms stads kartläggning av hemlöshet 2022 visar på vikten av att fortsätta utveckla arbetet med boendefrågan för våldsutsatta.

Socialnämnden fortsätter att satsa på att erbjuda utbildning i FREDA-kortfrågor tillsammans med andra kompetenshöjande insatser. Med riktade utbildningar för att identifiera våldsutsatta och våldsutövare tillsammans med fler målgrupper inom verksamhetsområdet är det sannolikt att anta att fler kommer bli aktuella för insatser på RVT/RVC såväl som på Kriscentrum/Kruton, Hvilan och Syrenen vilket kan innebära behov av ökade resurser. Målgruppen för RVT omfattar förutom våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck även människohandel för sexuella ändamål, prostitution och sexuellt våld oberoende relation. Kompetenshöjande insatser vad gäller prostitution, sex mot ersättning och människohandel behöver fortsatt prioriteras framöver. Nämndens skyddade boende Kriscentrum-Kruton har sedan en längre tid tillbaka en lägre efterfrågan. Kriscentrum-Kruton har efter en omfattande hyreshöjning oavsett full beläggning svårt att kunna bära sina egna kostnader och behöver hitta en ny lokal för verksamheten. Skyddade boenden blir tillståndsplikt verksamhet från den 1 april 2024. Socialnämnden kommer under året att inleda

en upphandling av skyddade boenden och den kommer om möjligt att göras genom reserverad upphandling och riktas till kvinnojourer och idéburen sektor. Hur kvinnojournernas övriga verksamhet kan komplettera stadens verksamheter och hur denna del ska finansieras behöver utredas närmare under planperioden.

Utsatthet för våld kan leda till sociala problem och psykisk ohälsa. Insatser behöver i högre grad riktas mot den som utövar våld för att få våldet att upphöra. En ny kunskapsbaserad metod som används inom kriminalvården kommer att införas under 2025. Behandlingsinsatser till våldsutövare kan behöva kompletteras med boendelösningar för att möjliggöra för brottsoffer att kunna bo kvar i sin hemmiljö i de fall det bedöms säkert. Här bör boendelösningar via SHIS kunna användas.

Den länsgemensamma resursen Origo som socialnämnden driver tillsammans med Polisregion Stockholm och Region Stockholm kommer sprida och utbilda i den egna samtalsmodellen om att mötas i samtal om våld i en hederskontext. Origo arbetar också vidare med att öka antalet utbildningsinsatser för skolans medarbetare. Ett arbete med att utvärdera och ta fram en ny överenskommelse mellan de olika parterna pågår även det under perioden. Den digitala tillgängligheten behöver utvecklas och möjligheten att utöka åldersspannet undersöks

Jämställdhetsmyndigheten har fått i uppdrag att kartlägga våld i nära relation och hedersrelaterat förtryck för nationella minoriteter, samt främja insatser som syftar till att bekämpa detta våld. Socialnämnden följer noga arbetet och utvecklingen för målgrupperna.

Skydd och stöd till barn som bevittnar eller utsätts för våld i familjen

Socialnämnden ska fortsätta arbetet med att implementera *Islandsmodellen* i hela staden så att fler barn som bevittnar eller utsätts för våld i familjen erhåller stöd och vid behov skydd. Kunskaper om konsekvenser för ett barn som har bevittnat eller utsatts för våld i familjen behöver öka både för de som arbetar med vuxna våldutsatta och de som arbetar med barn- och ungdom. Den 1 juni 2021 infördes ett särskilt barnfridsbrott i Sverige. Lagändringen har ännu inte fått så stort genomslag på inflödet till Barnahus. Inflödet kommer sannolikt dock att öka då praxis är på plats hos socialtjänst, polis och åklagare.

Den beslutade lagändringen för att stärka rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende innebär att barn inte längre ska ses som medföljande till den vuxne som flytt till det skyddade boendet utan ska få ett eget placeringsbeslut. Förändringen innebär ett ändrat arbetssätt för nämndens skyddade boende Kriscentrum, då det kommer att kräva genomförandeplan och journalföring även för barnet. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 april 2024 och kommer att kräva en ökade resurser inom socialtjänsten barn- och unga samt innebära kostnader för en utveckling av stadens sociala system för att stödja handläggningsprocessen.

Skydd och stöd till unga som utsätts för våld i nära relation

Det finns ett behov av att stärka samverkan mellan socialnämnden, förskolenämnden, utbildningsnämnden och civilsamhället för att förskolan, skolan och socialtjänsten ska bli bättre på att tidigt upptäcka, motverka och förhindra hedersrelaterat våld och förtryck, bland annat med fokus på utreseförbud enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Även förslaget om utvidgat reseförbud som föreslås träda i kraft den 1 juni

2024 kommer ställa större krav på upptäckt och socialtjänsten behöver bli bättre på att agera och vidta akuta och långsiktiga åtgärder.

Även det förebyggande arbetet mot våld i ungas parrelationer behöver intensifieras i staden och fokusera på både våldsutsatta och våldsutövare. Arbetet för en etablering av arbetssättet Mentorer i våldsprevention, MVP, behöver genomföras för att få till ett hållbart arbetssätt framåt.

2.7 Ledning och administration

Kompetensförsörjning och arbetsgivarvarumärket

Nämnden fortsätter arbetet med att utveckla stadens arbetsgivarvarumärke inom socialtjänsten för att både behålla medarbetare men också att attrahera och rekrytera nya medarbetare. Det behöver tydligare framgå att medarbetare har unika möjligheter att utvecklas, utmanas och göra nytta för Stockholm. De plattformar som används för att kommunicera staden som arbetsgivare behöver stärkas och ses över. Det finns en förväntan att socialnämnden ska ta utökat ansvar för exempelvis arbetsgivarvarumärket för socialtjänsten i samarbete med äldrenämnden.

Nämnden kommer fortsätta att stärka rekryterings- och introduktionsprocessen på både kort och lång sikt för att skapa en attraktiv arbetsgivare. Nämndens utveckling av utbildningsplattformen kommer på sikt tydliggöra vilka e-utbildningar som chefer och medarbetare bör genomgå för att stärka både ledarskapet och medarbetarskapet.

Nämnden har identifierat att kompetenshöjande insatser behövs inom bland annat motiverande samtal (MI), lågaffektivt bemötande (LAB), ett självständigt liv (ESL), individuellt personligt stöd till sysselsättning (IPS), våldsbejakande extremism, våld i nära relationer, kriminalitet som livsstil, familjerätt, barnperspektiv/barnrättsperspektiv, informationssäkerhet, att leda förändring i komplexa system och digitalisering, AI samt i förändringsledning Därutöver kommer kompetenshöjande insatser att behövas inom ramen för nämndens arbete med den nya socialtjänstlagen och civil beredskap.

Övriga arbetsgivarfrågor

Våld, hot och otillåten påverkan i arbetsmiljön har ökat i nämndens verksamheter och det finns en viss oro för hur detta kan komma att påverka chefer och medarbetare och framtida rekrytering inom socialtjänstens områden.

Förändringarna i Lagen om anställningsskydd (LAS) och de förändrade reglerna om dygnsvila har medfört högre krav på bemanningsplanering och en ökad administration som kräver personella resurser som har kompetens att hantera det schema- och bemanningssystem som används i verksamheterna. Det är angeläget att hitta lösningar på hur nämndens timavlönade kan minska, exempelvis kommer införande av resursteam att undersökas. En utmaning med att införa resursteam är att nämndens verksamheter är geografiskt utspridda och har stor variation i kvalifikationskrav. Trygga heltidsanställningar, rimliga arbetsscheman och en ökad grundbemanning är nödvändiga för att kunna erbjuda hög kvalitet i stadens välfärdsverksamheter. En bra arbetsmiljö säkras i god samverkan med skyddsombud och fackliga organisationer.

Stadens ramverk som delvis möjliggör att arbeta hemifrån är viktig för att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare. Ramverket ställer dock krav på nya arbetssätt och ett tydligt medarbetarskap och ledarskap. Formerna för detta måste fortsätta att utvecklas.

2.8 Stöd till utomstående organisationer

SHIS bostäder

I enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag till SHIS erhålles årligen ett anslag för verksamheten, dels för den bostadssociala verksamheten, dels för nyanlända. Anslaget administreras av socialnämnden och utgör ersättning för drift och sociala merkostnader, förknippade med det bostadssociala åtagandet och uppdraget gällande nyanlända. Över tid kan SHIS få särskilda uppdrag vilket finansieras i särskild ordning och omfattas inte av den årliga anslagsframställan. SHIS använder hela sitt bostadsbestånd flexibelt utifrån över tid varierande behov. Den kapacitet och förmåga till snabb omställning SHIS har, vid förändrade omständigheter i omvärlden, bygger på en viss marginell överkapacitet.

2.9 Övrig verksamhet

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Socialnämndens underlag till budget för 2025-2027 är baserad på kommunfullmäktiges budget för 2024.

Nämndens ekonomiska förutsättningar under planperioden kommer att påverkas av hur omvärlden och stadens ekonomi utvecklas, med eventuella effekter av nya flyktingströmmar, inflation, arbetslöshet och räntor som kan innebära ökade kostnader för försörjningsstöd, löner, lokaler, livsmedel med mera. Planeringsförutsättningarna är osäkra. Utifrån budgeterad kostnadsnivå 2024 beräknas nämnden under planperioden ha kostnadsökningar på cirka 40-50 mnkr per år.

Nedan följer några identifierade områden som kan/innebär ökade kostnader för nämnden:

- **Ny socialtjänstlag.** Omställningen kommer att pågå under flera år och innebär förutom fokus på att kunna erbjuda tidiga insatser även hantering av ärenden med omfattande problematik som kräver myndighetsutövning. Statsbidrag förväntas utgå under perioden 2025-2028 men nämnden förutser att de medel staten kommer att tillskjuta inte förväntas täcka behoven framåt. Under perioden 2021-2023 betalades totalt 125,8 mnkr i statsbidrag ut till Stockholms stad för att stärka arbetet med sociala insatser till barn och unga i utsatta områden. Statsbidraget har upphört från och med 2024, vilket innebär minskade resurser till det förebyggande arbetet.
- **Kompetensförsörjning och arbetsgivarvarumärket.** Det finns behov av att ta fram utbildningar på grund- och fortsättningsnivå samt ett utbildningspaket för chefer, vilket kommer innebära kostnader för nämnden under planperioden. Stockholms stad har goda förutsättningar att locka till sig kompetenta medarbetare och behöver utveckla arbetet med att strategiskt stärka sitt varumärke. Det kommer också att krävas

ett ökat fokus på omsorgspersonal inom socialpsykiatri och funktionshinderområdet. Att kompetensutveckla medarbetare och höja kompetensnivån behöver fortsätta under kommande år som ett sätt att attrahera medarbetare och samtidigt säkerställa en kunskapsbaserad socialtjänst. Det handlar om att stärka förmågan att rekrytera, behålla och vidareutbilda efterfrågad kompetens när konkurrensen om arbetskraften ökar. Det finns en förväntan på att socialnämnden, som facknämnd, ska ta utökat ansvar för exempelvis arbetsgivarvarumärket för socialtjänsten i samverkan med äldre- och funktionshindernämnden.

- **Mottagandet av nyanlända.** Den ekonomiska utvecklingen under planperioden kommer fortsatt att påverkas av mottagandet av nyanlända. Det råder stor osäkerhet gällande utvecklingen av kostnaderna för nyanlända under planperioden vilket främst beror på vad som händer i Sverige och omvärlden, utvecklingen av kriget i Ukraina, EU:s massflyktsdirektiv och förslagen i mottagandeutredningen (SOU 2022:64), vilken föreslås träda i kraft 1 april 2025. Lagändringarna kommer sannolikt att leda till ett större behov av såväl bostäder, de insatser som Intro Stockholm erbjuder samt försörjningsstöd vilket kan leda till ökade kostnader för nämnden. Se vidare under 2.5.
- **Utbyggnad av LSS-bostäder:** Stockholms stad har en hög målsättning för utbyggnad och färdigställande av nya bostäder med särskild service både inom LSS och inom SoL. Under perioden beräknas cirka 5-10 nya boenden per år, med 6-12 lägenheter per grupp-/servicebostad, att starta vilket innebär ökade kostnader för personal samt för projektering för nämnden. Samtidigt råder en osäker marknad med en relativ stor risk för förseningar av projekt. Enligt nuvarande bedömning beräknas det utökade uppdraget innebära ökade kostnader för socialnämnden med omkring 2 mnkr per år.
- **HVB-hem:** Under året är uppdraget och målsättningen att etablera två nya HVB för barn och unga med hjälp av särskilda budgetsatsningar för att finansiera uppstarten. Då det är en dyr placeringsform, framförallt beroende på hög personaltäthet, ser nämnden en risk för att boendet inte kommer att kunna bära sina egna kostnader fullt ut utan extra anslag
- **LSS-hälsan:** I samband med övertagande av hälso- och sjukvårdsansvaret för invånare som bor inom stadens särskilda boenden inom socialpsykiatri har det identifierats ett ökat behov från 2025 av ekonomiska resurser för tillsättning av sjukgymnaster och arbetsterapeuter samt ytterligare chefstillsättning. Allt fler personer inom LSS och socialpsykiatri i staden blir äldre och åldersrelaterade sjukdomar samt ökad psykiatrisk samsjuklighet hos målgruppen bidrar till ett ökat behov av LSS-hälsans hälso- och sjukvårdsåtgärder.
- **Krisberedskap och civilt försvar:** Den ökade takten i arbetet på nationell och regional nivå kommer att påverka socialnämndens arbete med kris- och beredskapsfrågor under planperioden. Nämnden har flera verksamheter som är en del av stadens beredskap och nämndens samordnande och övergripande uppdrag bidrar till att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar både inom socialnämnden, tillsammans med stadsdelsnämnderna och inom ramen för en stadsövergripande samverkan och genom arbetet med beredskapssektorer. Den utveckling som krävs på området kan komma att innebära kostnader för nämnden under planperioden.
- **Digitalisering:** Nya arbetssätt som stöds av AI och välfärdstekniska lösningar

bedöms kunna underlätta arbetet och frigöra tid för att socialt arbete. Digitaliseringstakten behöver öka betydligt framöver för möta kompetensförsörjningsutmaningen och medarbetare och stockholmarnas behov och förväntningar att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter. Att utveckla och förvalta digitala lösningar kräver ekonomiska resurser.

- **Kostnadseffektiva lokaler:** Socialnämnden eftersträvar kostnadseffektiva lokaler. Kostnader för verksamhetsanpassningar utifrån förändrade lokalbehov kan öka under planperioden samt kostnader för reparation och underhåll av lokaler. Nämnden ser flera samordningsvinster i att på ett enklare sätt kunna nyttja stadens lokaler, övriga förvaltningar och bolags lokaler för större möten och utbildningar. Se vidare under 4.4 Samverkan.

Ett gott underhåll är grundläggande för att lokalbeståndet ska hålla en god standard och en förutsättning att minska oförutsedda kostnader. Vissa av nämndens verksamheter kan över tid behöva minska sina lokalytor för att eftersträva en ekonomi i balans. Socialnämnden kommer att arbeta aktivt med frågan om hur lokalerna används på bästa sätt. En del av de administrativa lokalerna i Farsta har gjorts om till aktivitetsbaserat kontor och en översyn av resterande ytor pågår, vilket kommer leda till bättre och en mer kostnadseffektiv lokalanvändning under planperioden.

3.2 Investeringar

Nämnden har för 2024 en investeringsbudget på 2 mnkr för maskiner och inventarier. Bedömningen för planperioden 2025-2027 är ett investeringsbehov på cirka 2 mnkr per år för möbler och inventarier.

För åren 2019-2023 har nämnden erhållit medel för klimatinvesteringar på totalt 19 mnkr. Nämnden har i budget 2024 ansökt om 3 mnkr för klimatinvesteringar och har i plan för 2025-2027 beräknat ytterligare investeringsbehov på 5 mnkr. Medlen har använts och planeras användas till utbyte av LED-belysning i nämndens verksamhetslokaler. Det kommer att innebära avskrivnings- och räntekostnader för klimatinvesteringar med totalt cirka 11 mnkr under planperioden. I och med att nämnden inte kan söka budgetmedel för dessa ökade kostnader, är investeringstakten anpassad därefter. Se vidare bilaga 5 om klimatinvesteringsbehov under planperioden.

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

I årsredovisningsärendet 2021 tilldelades kommunstyrelsen finansiering om 300 miljoner kronor för att säkerställa framtida behov av system och egenutvecklade applikationer i förvaltningsobjekt sociala system för 2022-2027, med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande dnr KS 2022/121. Förslag till fördelning av nämnda medel beslutades på kommunfullmäktige den 8 maj 2023. I årsredovisning 2022 med uppföljning av budget för Stockholms stad, föreslås att socialnämnden medges finansiering om 100 miljoner kronor för att utifrån verksamhetens behov utveckla processer och systemstöd avseende grundläggande funktionsförbättringar, resurshantering, digitala kanaler samt övergång till digital huvudakt och ökad analysförmåga, i enlighet med

stadsledningskontorets tjänsteutlåtande dnr KS 2023/248. Äldrenämnden medges 150 miljoner kronor för att utifrån verksamhetens behov upphandla och utveckla systemstöd för utförarverksamhet. Kommunstyrelsen medges 50 miljoner kronor för att genomföra tekniska förbättringar och lägga grunden för fortsatt stabilitet och säkerhet i stadens egenutvecklade sociala system.

De fördelade medlen avser utveckling av objekt sociala system, vilket innebär att även då medlen är fördelade på olika nämnder avser de både socialtjänst och äldreomsorg. Det innebär att respektive nämnds tilldelade medel kommer finansiera utveckling för både socialtjänst och äldreomsorg.

Utvecklingsarbetet är långsiktigt och kommer successivt innebära ökade kostnader för staden utifrån förvaltningkostnader avseende de nyutvecklade digitala funktionerna. Det är dock viktigt att se dessa kostnader i relation till förbättrad arbetsmiljö inom socialtjänsten, enklare kontaktvägar och en kunskapsbaserad socialtjänst som möter klienter och brukare med rätt insatser.

4 Lokalförsörjningsplan

Effektiv lokalförsörjning

- Fortsätta arbetet med att se över lokalutnyttjandet och hitta samordningsvinster mellan verksamheter, till exempel att gemensamt kunna använda möteslokaler och att hitta nya sätt att använda och utrusta arbetsplatser.
- Fortsätta att samarbeta med närliggande nämnder för att dela konferensytor och matsal och låna ut publika lokaler till andra organisationer och företag utanför ordinarie arbetstider.
- Regelbundna avstämningar med alla verksamheter som har lokaler för att säkerställa att nämnden kontinuerligt har effektiva lokaler i gott skick och ett bestånd som svarar mot nämndens behov.

4.1 Sammanfattning

Behandlingsverksamheter och boenden innehar större delen av nämndens lokalbestånd som förhyrs och då främst genom Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Utöver boende- och behandlingslokaler förhyr nämnden även en mängd kontorslokaler. Lokalkostnaderna är näst efter kostnader för medarbetare de största.

Nämnden arbetar kontinuerligt med att se över innehav och användning av lokaler. Socialnämnden ska ha yteffektiva lokaler till bästa möjliga kostnad. Det innebär att alla verksamheter har funktionella och rätt mängd lokaler givet ekonomin på kort och lång sikt. Detta kräver en god planering och samordning under planperioden.

Av bilaga 2 framgår de större planerade lokalförändringarna som nämnden bedöms hantera under åren 2025 till 2027.

4.2 Planeringsförutsättningar

Migrationen till Sverige har minskat betydligt under de senaste åren och i takt med minskningen har lokaler för nyanlända och tillfälliga boenden avvecklats för att effektivisera lokalbeståndet. Dock har kriget i Ukraina gjort att avvecklingen i delar pausats då det är många ukrainska flyktingar som erbjudits boende i nämndens regi. Nämnden följer noggrant utvecklingen i omvärlden, massflyktdirektivet och förslagen i mottagandeutredningen. I dagsläget råder stor osäkerhet kring utvecklingen av kostnaderna för lokaler för nyanlända till följd av osäkra planeringsförutsättningar. Antalet asylsökande till Sverige minskar, men det kan snabbt förändras utifrån rådande läge i världen. Det är också nödvändigt att beakta frågor som avbrottsfri el och säker datakommunikation i arbetet med lokalförsörjning.

Socialnämnden har en lokalgrupp som träffas varannan vecka där gällande och kommande behov för samtliga lokaler i nämndens bestånd ses över gällande hyresnivåer, avtalsfrågor, renoveringsbehov, lokalanpassningar och omstrukturering.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Den bedömda hyreskostnaden för innevarande år är 133,9 mnkr men kan snabbt stiga om socialnämnden till exempel återigen behöver etablera nya tillkommande boendeplatser för flyktingar från Ukraina. Inom socialnämndens uppdrag gäller det att snabbt kunna agera eller reagera på förändringar. Detta gör det svårt att göra en bedömning kring hur hyreskostnaderna kommer att utvecklas under planperioden.

4.4 Samverkan

För att genomföra uppdragen kring lokaler samarbetar socialnämnden med stadsledningskontoret, andra nämnder, Micasa, SHIS bostäder, stadens bostadsbolag och privata aktörer.

Socialnämnden har ett konferenscenter samt en matsal som samnyttjas med Farsta stadsdelsnämnd. Socialnämnden har också utökat kapaciteten avseende möteslokaler för att lokalerna ska kunna användas i än större utsträckning. Detta är något som kan minska dyra inhyrningar av externa lokaler och resandet vid utbildningar, planeringsdagar och konferenser. Nämnden är också positiv till att konferensutrymmena ska kunna användas på andra tider än under arbetstid, till exempel som uthyrning eller upplåtelse till företag och föreningar som har aktiviteter på kvällstid.

I lokalen som enheten för hemlösa hyr hyses fler av nämndens verksamheter såsom uppsökarenheten, medborgarkontoret för hemlösa, socialrådgivning på nätet, avhopparverksamheten och dödsbosektionen. Sedan hösten 2010 samverkar socialnämnden med Region Stockholm under namnet *Centrum för hemlösa*. För regionens räkning driver Capiro en sjukvårdsmottagning där hemlösas samlade vårdbehov ska kunna tillgodoses.

Socialnämnden har också samlat ett flertal verksamheter i lokaler på Medborgarplatsen. Även här hyrs ytor ut och samverkan sker med verksamheter från regionen och arbetsmarknadsnämnden. En samlokalisering av verksamheter ger också synergieffekter exempelvis i form av gemensamma kunskapsutbyten, konferensytor, reception och inköp.

Nämnden ser flera samordningsvinster i att på ett enklare sätt kunna nyttja stadens lokaler, övriga förvaltningar och bolags lokaler för större möten och utbildningar.

4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

4.5.2 Nuläge 31 januari 2024

Nämnden har för närvarande 383 kontrakt. Cirka 80 procent av kontrakten avser lägenheter exempelvis försöks- och träningslägenheter och 20 procent lokaler, men ytmässigt är förhållandet det omvända. Den totala inhyrda ytan är, enligt stadens fastighetssystem Lois, närmare 80 200 kvadratmeter varav lokaler utgör 60 000 kvm. Nämndens kostnader för inhyrningar av lokaler har ökat i jämförelse med föregående år från cirka 123,3 mnkr till 133,9 mnkr men prognostiseras minska under planperioden genom effektivisering och anpassningar utifrån förändrade behov.

Äldrenämnden sa upp sitt hyresavtal gentemot socialnämnden avseende lokaler i Farsta och flyttade all sin verksamhet till nya lokaler i Älvsjö under 2022-2023. De tomställda ytorna har under föregående år renoverats och anpassats till ett aktivitetsbaserat kontor. I samband med detta kunde socialnämnden i förtid lämna andra ytor i förvaltningskontoret för att få ett effektivare lokalutnyttjande. Målsättningen för året är att fortsätta översynen av förvaltningskontorets andra ytor och anpassa dessa efter de behov som inventerats och att alla medarbetare ska se förvaltningskontoret som en gemensam kontorsyta.

Pandemin påvisade möjligheterna att arbeta från hemmet eller på annan plats vilket skapar möjligheter att effektivisera och anpassa nämndens arbetsplatser både yt- och utrustningsmässigt.

Behovet av boende i form av stödboenden, kollektivboenden och i viss mån även platser för vård- och omsorgsboenden är i stort oförändrat i jämförelse med föregående år. Dock pågår ett arbete med att utöka antalet platser för personer med större omvårdnadsbehov samt stadens totala antal platser i bostad med särskild service enligt SoL och LSS. Efter färdigställande faller dock bostäder med särskild service under annan nämnds ansvar. Under 2024 utreds även förutsättningarna för att starta barnboenden i kommunal regi, där socialnämnden som ansvarig för driften är ett alternativ som utreds. Under sensommaren kommer en ny byggnad att färdigställas i anslutning till Hamnvikshemmet i Nynäshamn med en kapacitet om 28 boendeplatser. Parallellt med detta så avvecklar också nämnden två äldre moduler på Hamnvikshemmet.

4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

Upprustningen av befintliga lokaler är ett fokusområde under första planeringsperioden. Ett annat fokusområde är anpassning till förändrade arbetssätt genom att utreda lokalanpassningar och effektiviseringar, då möjligheterna till digitala möten och att arbeta hemifrån ökat. Socialnämnden planerar även fortsättningsvis för löpande underhåll av lokaler vilket kan minska risken för oförutsedda kostnader. Ett gott underhåll är grundläggande för att

lokalbeståndet ska hålla en god standard. Förtätningar i lokalbeståndet och samlokalisering av verksamheter är också åtgärder som syftar till att minska kostnaderna för lokaler.

Socialnämnden har tillsammans med Micasa Fastigheter AB utökat samarbetet för att ha en samsyn kring kommande renoveringsbehov och en plan för detta.

I samband med nybyggnationer av lokaler läggs också en större vikt vid att hitta effektivare uppvärmningslösningar, alternativa energikällor och att nybyggnationen är hållbar miljö- och klimatmässigt.

Utifrån stadens miljöperspektiv görs också effektiviseringar i nämndens lokaler genom installation av ledbelysning, tidur och temperatursänkningar under helger och nätter. Nämnden avser att fortsätta arbeta med klimatinvesteringar under planperioden. Nämnden arbetar också med källsortering och återvinning av avfall. Under perioden fortsätter arbetet med att all verksamhet som hanterar livsmedel och övrigt avfall ska källsortera där så är möjligt.

4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

Socialnämnden har i dagsläget inga planerade lokalförändringar under andra planeringsperioden.

4.6 Övrig information

4.6.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Socialnämnden har fått ett ökat antal förfrågningar gällande platser för personer med stora omvårdnadsbehov och personer med kända smittor, till exempel MRSA (Meticillinresistent Staphylococcus aureus). Under 2024 kommer därför Hamnvikshemmet, ett drogfritt stödboende, att utöka sin verksamhet med en ny byggnad som har 28 platser med möjlighet att ta emot personer med större omvårdnadsbehov.

Under början av året kommer nämndens att öppna/inrätta ett första HVB-hem för flickor i åldern 14-17 år i fastigheten Postiljonen. Vissa lokalanpassningar krävs i form av brandskydd och andra säkerhetslösningar. Under året letar nämnden lämpliga lokaler för att etablera ytterligare ett HVB-hem och då för pojkar.

Socialjouren blev under föregående år uppsagda från sina lokaler på Hornsgatan 124. Under inledningen av året så iordningställs därför nya lokaler till socialjouren på Fatburs Brunngatan på Södermalm. Lokalerna kommer att utrustas med moderna säkerhetslösningar och möta verksamhetens behov.

4.6.2 Fördjupad anvisning för idrottsnämnden

4.6.3 Statusredovisning av avveckling/omstrukturering

Ej aktuellt

4.6.4 Sammanställning över socialnämndens gemensamma ärenden med stadsdelsnämnderna

Under en övergångsfas där beställaransvaret för bostäder med särskild service flyttats från stadsdelsnämnderna till socialnämnden så har ökad samordning och effektivitet varit syftet. Tidigare år hanterades ärendena enbart av stadsdelsnämnderna och under 2023 beställdes totalt 10 nya boendeplatser i samband med genomförandeärende (dnr 2019/0001202 samt dnr EÅV 2022/53).

En grundlig kartläggning av befintliga projekt, dess beslut och framdrift pågår hos socialnämnden för att säkerställa att behoven för bostäder med särskild service tillgodoses i ökad grad framåt. Från mars 2024 kommer de första gemensamma ärendena som hanteras av både stadsdelsnämnderna och socialnämnden. Planering finns om 48 nya platser i samband med genomförandeärende under 2024, en tydlig ökning jämfört med tidigare år.

4.7 Kontaktinformation

5 Övriga redovisningar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-04-11